

การหาผลตอบแทนสูงสุดจากการจัดที่ดิน : ศึกษากรณีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินสุโขทัย

นางสาวอุษา คงชูชาติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-208-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014087

117409406

OPTIMIZATION OF RETURNS FROM LAND MANAGEMENT :
A CASE STUDY OF A SUKHOTHAI LAND REFORM AREA

Miss AUSA KONGCHUART

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

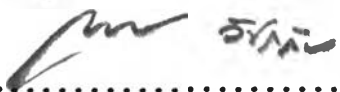
Chulalongkorn University

1988

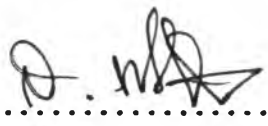
ISBN 974-569-208-5

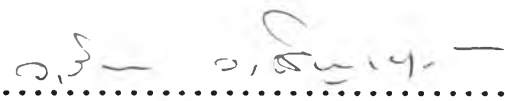
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การหาผลตอบแทนสูงสุดจากการจัดที่ดิน : ศึกษากรณีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินสุโขทัย
โดย นางสาวอุษา คงชูชาติ
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ วงศ์หาญเช่าว์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วิชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สุรัชชัย นันทจิตวิไล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ วงศ์หาญเช่าว์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรรถวุฒิ ทัดโนสงข์ขัน)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. นงมล บรรจงจิตร)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จรรยา คงอยู่ชาติ : การหาผลตอบแทนสูงที่สุดจากการจัดการที่ดิน : ศึกษากรณีเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน
สุโขทัย (OPTIMIZATION OF RETURNS FROM LAND MANAGEMENT : A CASE STUDY OF
A SUKHOTHAI LAND REFORM AREA) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วารินทร์ วงศ์หาญเขาวี,
115 หน้า .

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงแบบแผนการปลูกพืชที่เหมาะสมเพื่อวางแผนทางพัฒนา
การเกษตรที่สามารถทำให้เกษตรกรในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดินตำบลเมืองบางขลัง อำเภอสวรรคโลก จังหวัด
สุโขทัย ได้รับผลตอบแทนสูงที่สุดในเชิงเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยพบว่า ภายใต้ข้อจำกัดทางด้าน การปฏิรูปที่ดินทำให้ขนาดถือครองที่ดินเฉลี่ยต่อครัว-
เรือนเท่ากับ 23 ไร่ รวมทั้งปัจจัยทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมในเขตพื้นที่โครงการ ในต้นฤดูฝน
เกษตรกรจะปลูกข้าวเหลืองผิวดำเต็มพื้นที่ทั้ง 23 ไร่ และปลายฤดูฝนปลูกข้าวเหลืองเต็มพื้นที่ 18.4 ไร่
เนื่องจากพื้นที่ในปลายฤดูฝนสามารถรับน้ำได้เพียงร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมด เกษตรกรได้รับกำไร
เท่ากับ 26,676 บาท ซึ่งสูงกว่ากำไรที่เกษตรกรได้รับอยู่เดิมเท่ากับ 11,981.09 บาท

และจากการวิเคราะห์ความอ่อนไหวเพื่อหารูปแบบการปลูกพืชที่เหมาะสมพบว่า ในกรณีการปลูกพืช
รอบฤดูการเพาะปลูกหนึ่ง เกษตรกรต้องการเงินทุนสูงที่สุดไม่เกิน 20,000 บาท การตัดสินใจกู้เงินของ
เกษตรกรขึ้นอยู่กับดอกเบี้ยที่เกษตรกรต้องจ่ายเปรียบเทียบกับกำไรที่จะได้รับเพิ่มขึ้น และมีแรงงานส่วนหนึ่ง
เป็นแรงงานส่วนเกิน ซึ่งถือว่าว่างงานแอบแฝงอยู่ในภาคเกษตร นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในราคาและ
ผลผลิตของพืชชนิดต่าง ๆ ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการปลูกพืชของเกษตรกร

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา 2530.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ๖๓-๖๓๕-๖๓

AUSA KONGCHUCHART : OPTIMIZATION OF RETURNS FROM LAND MANAGEMENT :
A CASE STUDY OF A SUKHOTHAI LAND REFORM AREA. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. WARIN WONGHANCHAO, Ph.D. 115 PP.

The objective of the thesis is to determine the appropriate cropping patterns in order to formulate suitable strategy for agricultural development which would ensure the maximization of economic returns to production in the land reform area of Bang Khlang Sub-district, Sawankhalok district of Sukhothai province.

Results from the study show that given the land constraint of the maximum of 23 rai per household and the prevailing physical, social and economic settings of the land reform areas, the optimum cropping pattern would be to allocate the total land holding of 23 rai to the production of soybean (black-seedcoat) during the early rainy season. During the late rainy season, given the reduction in potential cultivable land to approximately only 80 percent of the average size of holding, i.e. the area with access to water supply, average soybean acreage per household will reduce to only 18.4 rai. This cropping pattern will give a return of 26,676 baht which is a higher return than the former cropping pattern by 11,981.09 baht.

Results from the sensitivity analysis of the cropping pattern indicate that within each crop year, the maximum production cost incurred does not exceed 20,000 baht per household. Decision to obtain loan is conditioned by the comparison of the interest rate and the expected increase in returns and by the availability of surplus labour. It was found that the fluctuation in crop prices and in annual output does not influence decision over cropping patterns.

ภาควิชา ..ECONOMICS.....
สาขาวิชา ..-.....
ปีการศึกษา ..2530.....

ลายมือชื่อนิสิต ..Nuwa Kongchuchart.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..Warin Wonghanchao.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ด้วยความร่วมมือและอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก อาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ วงศ์หาญเซาว์ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการตรวจแก้ไขเป็นอย่างดี และผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. สุรัชย์ นัฒนจิตวิไล อาจารย์ ดร. อรรคภูมิ ทักณีสองชั้น และอาจารย์ ดร. นุถมล บรรจงจิตร ที่ได้ช่วยเหลือแนะนำในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณไพฑูรย์ ไพรเจริญ, คุณเสียง ศักดิ์นิลชัฐ เจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, เจ้าหน้าที่หน่วยนโยบายและน्याากรณศรฐกริจสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน และเพื่อน ๆ ที่ให้ความร่วมมือและเป็นกำลังใจให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วง

หากความดีอันนี้จะได้รับจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนขอมอบให้แก่คุณพ่อคุณแม่ ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด ครู และอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ข้าพเจ้า ตลอดจนสถาบันการศึกษาทุกแห่งที่ข้าพเจ้าเคยศึกษามา อย่างไรก็ตามหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ผู้เขียนขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

อุษา คงชูชาติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
รายการตารางประกอบ	ซ
รายการแผนภาพประกอบ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.4 วิธีการศึกษา	6
1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
1.7 แหล่งข้อมูล	12
1.8 ลำดับการศึกษา	13
บทที่ 2 สภางทั่วไปของเขตพื้นที่โครงการ	14
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	23
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	100
ประวัติ	115

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1.1	เนื้อที่ถือครองทางการเกษตรและเนื้อที่เช่าแยกเป็นรายภาค พ.ศ.2516 และ พ.ศ.2527 2
1.2	จำนวนครุว์เรือนเกษตรกรรมและจำนวนผู้เช่าเป็นรายภาค พ.ศ. 2525 และ พ.ศ.2527 3
2.1	จำนวนเนื้อที่ในเขต จำแนกตามการใช้ประโยชน์ในที่ดิน 16
2.2	องค์ประกอบของรายได้เฉลี่ยต่อครุว์เรือน ปีเพาะปลูก 2528/2529.. 18
2.3	องค์ประกอบของรายจ่ายนอกไร่นาเฉลี่ยต่อครุว์เรือน ปี 2528/2529 18
2.4	องค์ประกอบของรายจ่ายที่เป็นเงินสดเฉลี่ยต่อครุว์เรือน ปี 2528/2529 19
2.5	ขนาดถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเมืองบางซ่ง ปี พ.ศ. 2530 ... 20
3.1	เปรียบเทียบราคาผลผลิตในเขตนี้กับโครงการกับราคาในเขตอื่น ๆ ปี 2528/2529..... 29
3.2	ราคาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่เกษตรกรซื้อ ปีการเพาะปลูก 2528/2529 33
3.3	ค่าบริการของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่เกษตรกรจ้าง ปี 2528/2529 34
3.4	ต้นทุนการผลิตพืชชนิดต่าง ๆ ปี2528/2529..... 35
3.5	ผลผลิตพืชในเขตนี้กับโครงการ เปรียบเทียบกับที่ต่าง ๆ ปีการเพาะปลูก 2528/2529..... 36
4.1	ชนิดและขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมและกำไรของพืชต้นฤดูฝน 46
4.2	ชนิดและขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมและกำไรของพืชปลายฤดูฝน 48
4.3	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจเลือกปลูกพืชต้นฤดูฝน 50
4.4-4.24	ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของพืชต้นฤดูฝน..... 52-68
4.25	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจเลือกปลูกพืชปลายฤดูฝน 69
4.26-4.54	ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของพืชปลายฤดูฝน..... 71-91
ตารางภาคผนวกที่	
3.1	จำนวนสมาชิกทั้งหมดและจำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยทำงานเฉลี่ยต่อครุว์เรือน แยกตามลักษณะการทำงาน ปีการเพาะปลูก 2528/2529..... 100
3.2	จำนวนและร้อยละของครุว์เรือนที่เป็นสมาชิกกู้เงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ 101
3.3	ประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในโครงการปฏิรูปที่ดินที่สาธารณะประโยชน์เมืองบางซ่ง 102

รายการแผนภาพประกอบ

แผนภาพที่	หน้า
1. รูปแบบการปลูกพืชของพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินเมืองบางซ่ง จังหวัดสุโขทัย	8
2. โครงสร้างการปลูกพืช.....	9
3. แผนที่แสดงที่ตั้งเขตโครงการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุโขทัย.....	15
4. กราฟแสดงปริมาณน้ำฝน และระบบการปลูกพืชที่สำคัญของ จังหวัดสุโขทัย	30
แผนภาพภาคผนวกที่	
1. สภาพอุตุวิทยมวิทยาของ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย (เฉลี่ย 10 ปี ระหว่าง ปี 2519-2528)	103
2. วิธีการตลาดข้าวของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลเมืองบางซ่ง	104
3. วิธีการตลาดข้าวโหนดของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลบางซ่ง	105
4. วิธีการตลาดถั่วเหลือง	106
5. วิธีการตลาดถั่วลิสง	107
6. วิธีการตลาดถั่วเขียวผิวดำและถั่วเขียวพิมัน	108